

N:o 12.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till ändringar i förordningarne om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad och om kommunalstyrelse i Stockholm; gifven Stockholms Slott den 7 december 1888.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att antaga följande förslag till ändrad lydelse af § 4, § 58 mom. 2 samt § 59 mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, § 3 och § 57 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i stad samt § 2, § 8 mom. 3 och § 40 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm.

Förordningen om kommunalstyrelse på landet.

§ 4.

Medlem af en kommun på landet är en hvar, som der är mantalskrifven, äfvensom hvar och en, hvilken, utan att vara i kommunen mantalsskrifven, derstädes eger eller brukar fast egendom eller är för inkomst af kapital eller arbete till allmän bevillning uppförd.

§ 58 mom. 2.

Till beräkningsgrund för fyrktalssättningen tjenar den bevillning enligt Art. II i Bevillningsstadgan, som jemlikt senast fastställda taxeringslängder till staten erlägges, sålunda att:

a) för jordbruksfastighet, ehvad den är i mantal satt eller ej, påföres en fyrk för bevillning till belopp af 1 till och med 5 öre; två

fyrkar för bevillning utöfver 5 till och med 10 öre; *tre* fyrkar för bevillning utöfver 10 till och med 15 öre o. s. v. samt

b) för annan fastighet, frälseränta och hvarje annat beskattningsföremål påføres *en* fyrk för bevillning till belopp af 1 till och med 10 öre; *två* fyrkar för bevillning utöfver 10 till och med 20 öre; *tre* fyrkar för bevillning utöfver 20 till och med 30 öre o. s. v.

§ 59 mom. 2.

Denna längd, som ligger till grund för kommunalutskyldernas debitering, utgör, med iakttagande af de bestämmelser och undantag §§ 8, 9 och 11 innehålla, tillika kommunens röstlängd. Har, sedan längden justerades, ny egare eller brukare tillträdtt fast egendom, och var der sådant inför kommunalstämman styrkt, uppföres den nye egaren eller brukaren i längden såsom röstberättigad för fastigheten; börande kungörelse om stämma, der dylikt ärende skall förekomma, från predikstolen uppläsas minst en vecka förut. I den för anmärkningar afsedda kolumn antecknas, dels om af ofvan angifven orsak rösträtt för fast egendom öfvergått till annan person, dels ock om och på hvilken grund i följd af bestämmelserna i §§ 8 och 9 någon i längden uppförd skattskyldig icke eger utöfva rösträtt. Längden upprättas i två exemplar, af hvilka det ena i sockenstugan anslås och det andra hos kommunalnämnden förvaras.

Förordningen om kommunalstyrelse i stad.

§ 3.

Medlem af stadskommun är en hvar, som der är mantalsskrifven, äfvensom hvar och en, hvilken, utan att vara i kommunen mantalsskrifven, derstädes eger fast egendom eller är för inkomst af kapital eller arbete till allmän bevillning uppförd.

§ 57 mom 1.

Medlem af en stadskommun är i allmänhet skyldig att till de utgifter, som för kommunens gemensamma behof bära enligt § 5 mom. 3 uttaxeras, lemna bidrag i förhållande till sammanlagda beloppet af den bevillning till staten, som enligt näst förut upprättade,

vederbörligen fastställda bevillningstaxeringslängd skall erläggas för honom tillhörig fast egendom eller blifvit honom påförd för inkomst af kapital eller arbete.

Förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm.

§ 2.

Medlem af kommunen är en hvar, som der är mantalsskrifven, äfvensom hvar och en, hvilken, utan att vara i kommunen mantalsskrifven, derstädes eger fast egendom eller är för inkomst af kapital eller arbete till allmän bevillning uppförd.

§ 8 mom. 3.

Medlem af kommunen, som icke är inom densamma mantalsskrifven, tillhör den valkrets, inom hvilken han eger fast egendom eller är för inkomst af kapital eller arbete till allmän bevillning uppförd. Eger han inom flera valkretsar fast egendom eller är han inom flera valkretsar skyldig att erlægga bevillning för sådan inkomst, må vid mantalsskrifningen af honom sjelf bestämmas hvilken ibland dessa han för sin person önskar tillhöra.

§ 40 mom. 1.

En hvar medlem af kommunen är i allmänhet skyldig att till de utgifter, som för kommunens gemensamma behof böra uttaxeras, lemna bidrag i förhållande till sammanlagda beloppet af den bevillning till staten, som enligt näst förut upprättade, vederbörligen fastställda bevillningstaxeringslängd skall erläggas för honom tillhörig fast egendom eller blifvit honom påförd för inkomst af kapital eller arbete.

De ärendet tillhörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

E. von Krusenstjerna.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 7 December
1888.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre BILDT,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: herr LOVÉN,
friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
ÖRBOM och
friherre ÅKERHIELM.

9:o.

Departementschefen statsrådet von Krusenstjerna yttrade härefter:
»Uti skrifvelse af den 2 maj innevarande år har Riksdagen anfört: att
förordningen om kommunalstyrelse på landet icke vore fullt tydlig i
afseende å frågan vid hvilken tid rösträtten för fast egendom på lan-
det, som blifvit försäld eller öfvergått från en brukare till annan, för-
flyttades från den förre till den senare innehafvaren; att, ehuru praxis
inom de särskilda kommunerna på många orter syntes gå i den rigt-
ning, att ny egare eller brukare af fastighet tillätes att omedelbart
efter tillträdet af fastigheten för densamma utöfva rösträtt, det dock

syntes svårt att förlika en sådan praxis, om densamma ock kunde an-
ses såsom grundad på en riktig uppfattning af kommunallagstiftningens
anda, med ordalydelsen af § 4 i oförmälda förordning, der det ut-
tryckligen stadgades att en person, hvilken icke vore i kommunen
mantalsskrifven, måste, för att vara medlem af densamma, vara der-
städes uppförd till allmän bevillning för fast egendom eller inkomst af
kapital eller arbete; att enligt denna paragrafs ordalydelse en inom
kommunen icke mantalsskrifven person således syntes icke kunna ut-
öfva rösträtt för en inom kommunen belägen fastighet förr än han blif-
vit i taxerings- och röstlängderna införd såsom egare eller brukare af
fastigheten; att vid sådant förhållande lagstiftningen härutinnan syntes
vara i behof af ett förtydligande, hvilket enligt Riksdagens åsigt borde
gå i samma riktning som ofvan antydda praxis; att det nemligen vore
uppenbart att, då enligt kommunallagarnes anda rättigheten att deltaga
i besluten om kommunens angelägenheter hade sin grund i skyldig-
heten att deltaga i bestridandet af kommunens utgifter, lagstiftaren
borde tillse, att en person, hvilken deltog i de senare, icke utan giltig
anledning för längre eller kortare tid beröfvades rätten att deltaga i
besluten; att det emellertid, då en persons rösträtt inom en kommun
grundades på inkomst af kapital eller arbete, ej kunde undvikas, att
hans rösträtt inträdde något senare än skattskyldigheten, enär denna
sistnämnda, efter hvilken rösträtten skulle beräknas, ej kunde till sitt
mått bestämmas förr än personens inkomster blifvit af vederbörande
taxeringsmyndigheter i vederbörlig ordning uppskattade; att deremot i
fråga om fastighet något sådant hinder icke förefunnes, enär den skatt-
skyldighet, hvilken ålåg fastighetens egare eller brukare i denna hans
egenskap, uteslutande bestämdes med hänsyn till sjelfva fastighetens
beskaffenhet, och den omständighet, att personen ombyttes, icke utöf-
vade någon inverkan på fastighetens taxering, hvadan det således icke
kunde vålla någon tvekan eller svårighet att såsom röstberättigad för
en fastighet när som helst i röstlängden införa den person, hvilken
behörigen styrkte sig vara egare eller brukare af samma fastighet; och
har på grund af hvad sålunda blifvit anfördt Riksdagen — med för-
mälan, att Riksdagen icke förbisett önskvärdheten deraf att jemväl be-
träffande fastighet i stad ändring i gällande lagstiftning vidtoges i
oförmälda syfte — i anledning af gjord främställning anhållit, att
Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga
förslag till sådan ändring i förordningen om kommunalstyrelse på lan-
det att den, som inom en kommun egde eller brukade fast egendom,
finne, sedan han egendomen tillträd och efter skedd anmälan, införas

i kommunens röstlängd och utöfva rösträtt för det egendomen påförda fyrktal.

Då denna Riksdagens skrifvelse anmäldes inför Eders Kongl. Maj:t den 25 sistlidne maj, förordnade Eders Kongl. Maj:t, att utlåtanden skulle infordras från Eders Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande i länen såväl i anledning af hvad Riksdagen sålunda hemställt som ock huruvida i förordningen om kommunalstyrelse i stad borde vidtagas ändring i det syfte, hvarom Riksdagen beträffande kommunerna å landet gjort framställning, hvarjemte öfverståthållareembetet anbefaldes afgifva yttrande, huruvida i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm borde vidtagas ändring i ofvan angifna syfte. De sålunda infordrade yttrandena hafva numera inkommit.»

Sedan departementschefen härefter redogjort för innehållet af dessa utlåtanden, yttrade departementschefen vidare:

»Af den redogörelse jag nu lemnat för myndigheternas utlåtanden täcktes Eders Kongl. Maj:t finna att såväl samtliga länsstyrelser, med fyra undantag, som ock öfverståthållareembetet uttalat sig för att ny egare eller, på landet, ny brukare af fastighet bör få inträda i utöfning af den kommunala rösträtten för fastigheten utan afbidan på att ny röstlängd varder upprättad.

Den af Riksdagen och flertalet af de hörda myndigheterna i förevarande fråga uttalade åsigt att kommunal rösträtt för fastighet bör tillkomma den, som vid rösträttens utöfvande, så vidt känt är, eger eller brukar fastighet, synes mig, såsom Riksdagen ock antagit, öfverensstämma med kommunallagstiftningens anda, likasom den, enligt hvad Riksdagen äfven anmärkt och i flere af de utaf länsstyrelserna afgifna underdåniga utlåtandena uppgifvits, mångenstädes blifvit gällande praxis. Det lär nemligen svårigen kunna anses med billighet och rättvisa förenligt, vare sig att en person, som upphört att vara egare eller brukare af fastighet, skulle fortfarande ega att utöfva rösträtt för densamma, eller att ombyte af egare eller brukare skulle upphäfva all rösträtt för fastigheten intill dess ny taxeringslängd och derpå grundad röstlängd hunnit upprättas. Men, såsom Riksdagen jemväl antydtt, förekomma i kommunallagarne vissa bestämmelser, som ej väl låta förlika sig med omförmälda praxis. För att åvägabringa öfverensstämmelse mellan kommunallagstiftningens anda och berörda, derpå stödda praxis, å ena sidan, samt kommunallagarnes lydelse, å den andra, tarfväs därför vissa förändringar icke blott, såsom Riksdagen särskildt framhållit, uti bestämmelserna rörande villkoren för att en person skall anses såsom medlem i kommunen — hvilka bestämmelser återfinnas i § 4 af förord-

ningen om kommunalstyrelse på landet, i § 3 af förordningen om kommunalstyrelse i stad och i § 2 af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm — utan jemväl i vissa andra föreskrifter i dessa förordningar.

I afseende å bestämmelserna rörande villkoren för medlemskap i kommunen synes, för det ifrågavarande ändamålets vinnande, böra vidtagas den förändring att stadgandena att dylikt medlemskap tillkommer den, som inom kommun är för fast egendom till allmän bevilning uppförd, utbytas mot föreskrifter af innehåll att medlem af kommun är å landet den som eger eller brukar och i stad den som eger fast egendom. I följd af en dylik förändring måste en ny egare eller brukare erkännas såsom medlem af kommunen, utan afbidan derpå att ny taxeringslängd varder upprättad.

För landet möter emellertid äfven med denna förändring en svårighet att omedelbart erkänna den nye egaren eller brukaren såsom röstberättigad deruti att fyrktalslängden, hvilken tillika utgör röstlängd, icke granskas och justeras för hvarje gång den skall användas, utan allenast en gång för hela den tid, dess begagnande ifrågakommer, och att den för landet gällande kommunalförordningen icke innehåller någon bestämmelse derom att en ny egare eller brukare kan i den en gång justerade längden uppföras. Ett uttryckligt stadgande i detta syfte bör derföre i förordningen införas. Dervid bör likväl icke en enkel *anmälan* om det förändrade förhållandet vara tillfyllest, utan detta förhållande måste ock *styrkas*. Deremot torde icke, på sätt vissa i ärendet hörda myndigheter ifrågasatt, böra fordras bevis om lagfart för att en ändring i eganderätten skall medföra rösträtt för nye egaren, och detta så mycket mindre som lagfart ingalunda är för detta ändamål erforderlig vid upprättande af ny röstlängd samt det stundom inträffar att sökt lagfart icke förrän efter längre tids förlopp kan beviljas, hvadan en dylik fordran, om den blefve gällande äfven då ny röstlängd upprättas, kunde komma att medföra att rösträtt till och med under mera än tio år icke finge för en fastighet utöfvas. Det bör derföre vara tillräckligt att förändringen annorledes på tillförlitligt sätt inför kommunalstämman styrkes. God ordning synes emellertid kräfva att ett påstående att varda uppförd i röstlängden, grundadt på sådana omständigheter hvarom nu är fråga, icke framställles först vid den stämma, då påståendet skall pröfvas, utan att kommunens röstberättigade medlemmar någon viss tid förut erhålla kännedom att dylikt yrkande blifvit väckt. Jag anser derföre det böra stadgas att kungörelse om stämma, der dylikt påstående skall pröfvas, skall uppläsas från predikstolen

minst en vecka förut. Härigenom och då enligt § 20 af förordningen om kommunalstyrelse på landet kungörelsen bör innehålla uppgift att ärendet skall vid stämman förekomma, förekommes att dylikt ärende företages utan att kommunens röstberättigade medlemmar på förhand derom erhållit kunskap.

De nu antydda stadgandena synas mig lämpligen kunna inrymmas i § 59, hvars andra stycke jemväl i öfrigt torde bära i följd häraf undergå någon förändring.

Derjemte synas i andra stycket af § 58 af nu ifrågavarande förordning orden: »den bevillning . . ., som de skattskyldige, jemlikt sedan fastställda taxeringslängder, till staten erlägga» bära utbytas emot orden: »den bevillning . . ., som jemlikt senast fastställda taxeringslängder till staten erlägges». De nu förekommande ordalagen äro nemligen mindre egentliga för det fall att rösträtten öfvergått å ny egare, som ännu icke blifvit i taxeringslängden uppförd.

Det har visserligen blifvit ifrågasatt att ännu en förändring i förordningen om kommunalstyrelse på landet borde vidtagas, nemligen att uttrycklig bestämmelse infördes derom att den, hvilken framställt yrkande att blifva uppförd i röstlängden, men fått denna begäran afslagen, egde derefter anföra besvär. Men då en dylik rätt synes följa af den allmänna föreskriften i § 75, torde ett uttryckligt stadgande derom icke vara erforderligt.

Då såväl enligt förordningen om kommunalstyrelse i stad som enligt förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, jemförd med de för sistnämnda stad gällande särskilda valordningar, röstlängden skall justeras för hvarje gång den begagnas, förefinnes således redan nu laglig möjlighet för ny egare af fastighet såväl i Stockholm som i annan stad att blifva uppförd i röstlängden utan afbidan på att ny röstlängd varder upprättad. I dessa förordningar tarfvas sålunda icke några förändringar, motsvarande dem som jag ifrågasatt i § 59 af förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Deremot bära § 57 i förordningen om kommunalstyrelse i stad och § 40 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm — hvilka §§ motsvara §§ 57 och 58 i förordningen om kommunalstyrelse å landet och innehålla bestämmelser om skattskyldigheten och dess mått — undergå ändring till undanrödjande af samma oegentlighet, som påkallar ändring af § 58 i sistnämnda förordning — en oegentlighet som här är ännu mera påfallande. Likaledes synes i § 8 af förordningen för Stockholm af samma anledning en redaktionsförändring bära vidtagas.

I enlighet med hvad jag nu tillåtit mig yttra, har jag låtit utar-

beta förslag till ändrad lydelse af § 4, § 58 mom. 2 samt § 59 mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, af § 3 och § 57 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i stad och af § 2, § 8 mom. 3 och § 40 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm.

Ehuru hänvisningen till »Art. II bevillningsstadgan» numera, då gällande bevillningsförfattning har titeln: »Förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst», är oegentlig, har jag likväl i de af mig upprättade förslagen ansett mig böra bibehålla denna hänvisning af den anledning, att samma hänvisning förekommer i kommunalförfattningarna å åtskilliga andra ställen, hvilkas ändring nu icke bör ifrågakomma.»

Efter det departementschefen uppläst berörda förslag, hemställde han i underdånighet, att Kongl. Maj:t tacktes i nådig proposition till Riksdagens godkännande framlägga samma förslag.

Uti hvad departementschefen sålunda yttrat och hemställt instämde Statsrådets öfrige ledamöter;

och behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla hvad Statsrådet sålunda hemställt samt förordna att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition af det innehåll bilagan Lit. E. till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Aug. Alströmer.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS K. L. BECKMAN, 1889.